

LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMŲ PROFESINĖS ETIKOS TARYBOS

SPRENDIMAS Nr. 2022/2

2022-03-04, Vilnius

Lietuvos architektų rūmų (toliau – **Rūmai**) Profesinės etikos taryba (toliau – **PET**) išnagrinėjo Gintauto Tiškaus (toliau – **Pareiškėjas**) skundą dėl architekto Sauliaus Pamerneckio (toliau – **Atsakovas**) galimai padarytų profesinės etikos pažeidimų (toliau – **Skundas**).

Skundas išnagrinėtas ir sprendimas priimtas 2022-03-04 vykusio PET posėdžio metu. Nagrinėjant Skundą ir priimant sprendimą dalyvavo PET nariai Darius Juškevičius, Vaida Cromley, Donatas Laucius, Andrius Bakšys, Dainius Čepurna. Posėdžio pirmininkas – PET pirmininkas Darius Juškevičius, posėdžio sekretorė – Rūmų teisininkė Rasa Medutytė-Prakapienė. PET posėdyje paaiškinimus žodžiu teikė Pareiškėjas ir Atsakovas.

Nagrinėjant Skundą nustatytos su Skundu susijusios šalys:

- UAB „A“ – projektavimo įmonė, kurioje dirbas Atsakovas.

I. Pareiškėjo Skundo ir paaiškinimų esmė

Rūmai 2021-11-25 gavo Pareiškėjo Skundą, kuriuo Pareiškėjas kreipėsi dėl Atsakovo profesinės etikos. **Skunde dėl Atsakovo profesinės etikos Pareiškėjas nurodė:**

1. Pareiškėjas nurodė, kad Atsakovas teikė klaidinančią informaciją apie numatomos statybos rūšį – deklaruojama pastatų rekonstrukcija, kai pastatai yra tiesiog nugriaunami. Tuo būdu klaidinama visuomenė, menkinamas architekto prestižas ir pasitikėjimas juo.
2. Skunde nurodyta, kad informacija apie projektinius pasiūlymus skelbta 2021-11-24, nurodytas projektinių pasiūlymų rengėjas UAB „A“, projektų vadovas Atsakovas. Projektiniai pasiūlymai įvardinti kaip daugiabučio gyvenamojo namo rekonstrukcija, tačiau gyvenamasis namas griauamas, o rekonstruojama namo siena (fragmentas) inkorporuojama į statomą namą, nors kyla klausimas, ar tai įmanoma, nebent buvusios plytos naujame mūre. Teigama, kad nauja statyba, įvardinant kaip rekonstravimą, yra manipuliuojama sąvokomis, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas statybų užsakovams, tuo pačiu klaidinant visuomenę ir sukelti nepageidaujamą erzelį bei menkinant architekto profesiją.

2022-03-04 PET posėdžio metu Pareiškėjo teikti paaiškinimai:

3. Pareiškėjas paaiškino, kad neturi asmeninių priekaištų, konfliktų su Atsakovu, todėl jo skundas nėra asmeninis. Tikisi, kad šitas kreipimasis nebus suprastas, kaip teisės aktų aiškinimas. Teigė, kad kai eini pro sklypą, kuriame nėra jokio pastato, ir parašyta, kad rekonstruojama, taip yra klaidinama, nes rekonstruojama tai, ko nėra. Mano, kad PET sprendimas turės svarbą platesniajame kontekste. Pareiškėjas nurodė, kad reikia turėti omenyje tai, kad šias rekonstrukcijas daro atestuotas architektas, kuris turi patirtį ir žino, ką daro. Kai paliekama pora plytų sienoje, aiškinti, kad rekonstruojama, nėra teisinga.

II. Atsakovo paaiškinimų esmė

2022-02-22 Atsakovas pateikė paaiškinimus raštu, kuriuose nurodė:

4. Atsakovas nurodė, kad projektuotojas UAB „A“ statytojo užsakymu 2021 m. lapkričio mėn. parengė projektinius pasiūlymus „Daugiabučio gyvenamojo namo X g., Vilniuje rekonstravimo projektas. Projektiniai pasiūlymai“ (toliau – Projektiniai pasiūlymai). Projekto vadovas buvo Atsakovas. Projektinių pasiūlymų aiškinamajame rašte buvo nurodyta, jog šiuo metu žemės sklype (kuriam parengti Projektiniai pasiūlymai)

stovi gyvenamasis namas ir keletas pagalbinių statinių, pagalbinius pastatus planuojama nugriauti, o gyvenamasis pastatas rekonstruojamas į daugiabutį gyvenamąjį namą: paliekama pirmo aukšto siena su langų angomis pietinėje pastato dalyje, kuri po rekonstrukcijos bus eksponuojama ir taps šiaurinio rekonstruojamo namo fasado dalimi su originaliu plytų mūru. Šie sprendiniai grafiškai, vizualiai buvo atvaizduoti ir Projektinių pasiūlymų aiškinamajame rašte.

5. Atsakovas paaiškino, kad visuomenės atstovams buvo sudaryta galimybė susipažinti su Projektiniais pasiūlymais, teikti dėl jų savo pasiūlymus raštu, dalyvauti viešame susirinkime ir jo metu teikti savo pasiūlymus žodžiu, užduoti klausimus dėl Projektinių pasiūlymų sprendinių. Projektiniai pasiūlymai buvo ir yra viešai prieinami internete.
6. Atsakovas pažymėjo, jog 2021-12-13 viešo susirinkimo metu taip pat paaiškino, kad šiuo atveju yra vadovaujama statybos techniniu reglamentu, kuriame aiškiai nurodyta, kas yra rekonstrukcija, kadangi paliekama dalis esamo gyvenamojo namo, jis nėra visiškai griunamas, todėl, įvertinę galiojančius teisės aktus, STR 1.01.08:2002 „Statinio statybos rūšys“ bei apibrėžimą kas yra statinio rekonstravimas, buvo pasirinkta statybos rūšis - rekonstrukcija. Be to, atsirado galimybė seno namo pirmo aukšto išorinę plytų sieną naudoti, projektuojant naujo fasado kompoziciją. Mano, tai suteikė pasirinktiems architektūriniais sprendiniais aukštesnę architektūrinę kokybę.
7. Atsakovas nurodė, kad su Pareiškėjo skundu kategoriškai nesutinka, kadangi jame pateikiami nepagrįsti teisiniai motyvai ir klaidinga faktinių aplinkybių interpretacija. Atkreipė dėmesį, kad Statybos įstatyme pateiktos statinio rekonstravimo, naujo statinio statybos, taip pat statinio griovimo sąvokos yra detalizuotos Statybos techniniame reglamente STR 1.01.08:2002 „Statinio statybos rūšys“, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002-12-05 įsakymu Nr. 622 (toliau – Reglamentas).
8. Skunde teigiama, kad nagrinėjamu atveju Projektiniuose pasiūlymuose numatoma perstatyti esamo gyvenamojo namo laikančiąsias konstrukcijas, pašalinant ne visas laikančiąsias konstrukcijas, o jų dalį, taip pat įrengiant naujas laikančiąsias konstrukcijas, o tai atitinka statinio rekonstravimo sąvoką (Reglamento 9 punktas ir 9.6 papunktis). Pagal Reglamento nuostatas gyvenamasis namas bus nugriautas tik tokiu atveju, jei būtų numatoma išardyti visas jo konstrukcijas, tačiau šiuo atveju taip nėra. Reglamente nurodyta, kad statinio dalių griovimo darbai, atliekami statinio rekonstravimo ar kapitalinio remonto metu, nelaikomi statinio griovimu (Reglamento 15 punktas). Šiuo atveju Projektiniuose pasiūlymuose nėra numatoma išardyti visas gyvenamojo namo konstrukcijas – numatoma išsaugoti šio pastato pirmo aukšto sieną, todėl rekonstravimo metu numatomi gyvenamojo namo dalies griovimo darbai nėra laikomi šio statinio griovimu.
9. Atsakovo manymu, Pareiškėjo Skunde esantys teiginiai, jog neva yra klaidinama visuomenė, siekiama sudaryti palankesnes sąlygas statybos užsakovui yra subjektyvūs ir nepagrįsti. Tiek naujo statinio statybai, tiek statinio rekonstravimui yra keliami tie patys statinio architektūros, statinio normatyvinės kokybės bei kiti imperatyvūs reikalavimai, nustatyti Statybos įstatyme, statybos techniniuose reglamentuose ir kituose teisės aktuose. Taigi, jokių palankesnių sąlygų šiuo atveju nėra.
10. Atsakovas nurodė, kad aukščiau išdėstytos aplinkybės leidžia teigti, jog visuomenė buvo tinkamai informuota apie numatomus statybos darbus, detalai paaiškinant šių darbų tikslą, todėl Pareiškėjo teiginiai apie tariamą visuomenės klaidinimą neturi jokio argumentuoto pagrindo.

2022-03-04 PET posėdžio metu Atsakovas paaiškino, kad:

11. Atsakovas rodė medžiagą, kuri buvo rodoma viešam svarstyme. Paaiškino, kad į jo biurą praeitų metų rugpjūčio mėn. kreipėsi statytojas ir paprašė parengti priešprojektinius pasiūlymus pastato rekonstrukcijai, kuris randasi X g., Vilniuje. Šiame sklype jau pastatytas daugiabutis gyvenamasis namas. Įvertino, kad yra pastato dalis, su plytų mūrų sienomis, šią sieną yra įmanoma išsaugoti, kad įsikomponuotų į naujo pastato fasado kompoziciją. Paaiškino, kad gavo projektinių pasiūlymų rengimo užduotį iš savivaldybės. Rūsyje su visais pamatais siena išsaugoma. Manė, kad atsiradęs senos sienos su plytomis motyvas galėtų turėti tam

tikrą ženkliskumą ir parodyti architektūrinį elementą, kad anksčiau čia stovėjęs namas. Atsakovo manymu, tai pakankamai įdomu.

12. Atsakovas nurodė, kad per viešą svarstymą negavo jokių pastabų. Teigė, kad pradėdami daryti projektinius pasiūlymus konsultavosi su savivaldybe, ar nepadaro pažeidimų. Išsaugojo namo dalį ir nesutinka su teiginiu, kad kažką apgaudinėja, informacija buvo viešinama. Tiek rekonstrukcijos, tiek naujos statybos keliami reikalavimai yra vienodi, nėra paprastesnių reikalavimų rekonstrukcijai. Teisinių aktų negalėjo pažeisti, nes iš savivaldybės gavo visus patvirtinimus.
13. Atsakovas nurodė, kad energetinė klasė A++. Nieko nesikeičia nuo keliamų reikalavimų. Teigė, kad dėl vyraujančio užstatymo aukštingumo nueita per rekonstrukciją. Yra reali galimybė palikti sieną sutvirtinant pamatus. Projektiniai pasiūlymai yra patvirtinti savivaldybėje.

III. Aktualios profesinės etikos nuostatos

Pareiškėjas nurodė, jog Atsakovas galimai pažeidė Etikos kodekso 1 principo („Bendrieji įsipareigojimai – integralumas, kompetencija ir profesionalumas“) preambulę, 2 principo („Įsipareigojimai visuomenės labui“) preambulę ir 2.4 taikymo atvejį ir 4 principo („Įsipareigojimai profesijai“) 4.3 preambulę, t. y.:

1. Bendrieji įsipareigojimai – integralumas, kompetencija ir profesionalumas. Vykdamas savo, kaip Europos liberalios profesijos atstovų, pareigas, visų architektūros paslaugų teikėjų kalbos ir veiksmai yra sąžiningi.

2. Įsipareigojimai visuomenės labui. Visi architektūros paslaugų teikėjai visuomenės labui privalo griežtai laikytis jų profesinę veiklą, darbą ir paslaugas, už kurias jie yra atsakingi, reglamentuojančių įstatymų dvasios ir raidės, įvertinti savo profesinės veiklos poveikį visuomenei ir aplinkai atliekant šį darbą ir teikiant šias paslaugas

2.4. Nė vienas architektūros paslaugų teikėjas nerengia jokio raštiško ar kitokio pobūdžio dokumento, neremia jo rengimo ir nesutinka su juo, jei dokumentas prieštarauja turimai informacijai ar profesionaliai nuomonei, arba jei žinoma, kad toks dokumentas yra klaidinantis ar neobjektyvus kitų atžvilgiu, ar kaip nors kitaip diskredituojantis profesiją, klientą ar vartotoją.

4. Visi architektūros paslaugų teikėjai įsipareigoja remti nepriklausomumą, nešališkumą, ginti profesijos garbę ir orumą, elgtis taip, kad būtų gerbiamos kitų asmenų teisėtos teisės ir interesai, be to, įsipareigoja pripažinti savo kolegų profesinius siekius ir indėlių bei gerbti jų teises.

IV. Sprendimui reikšmingos aplinkybės

PET išnagrinėjo Skundą, išklausė Pareiškėjo ir Atsakovo paaiškinimus ir priimdama sprendimą rėmėsi šiomis aplinkybėmis:

a. Projektuotojas UAB „A“ statytojo užsakymu 2021 m. lapkričio mėn. parengė projektinius pasiūlymus „Daugiabučio gyvenamojo namo X g., Vilniuje rekonstravimo projektas. Projektiniai pasiūlymai“ (toliau – Projektiniai pasiūlymai). Projekto vadovas buvo Atsakovas. Projektinių pasiūlymų aiškinamajame rašte buvo nurodyta, jog šiuo metu žemės sklype (kuriam parengti Projektiniai pasiūlymai) stovi gyvenamasis namas ir keletas pagalbinių statinių; pagalbinius pastatus planuojama nugriauti, o gyvenamasis pastatas rekonstruojamas į daugiabutį gyvenamąjį namą: paliekama pirmo aukšto siena su langų angomis pietinėje pastato dalyje, kuri po rekonstrukcijos bus eksponuojama ir taps šiaurinio rekonstruojamo namo fasado dalimi su originaliu plytų mūru.

b. Visuomenės atstovams buvo sudaryta galimybė susipažinti su Projektiniais pasiūlymais, teikti dėl jų savo pasiūlymus raštu, dalyvauti viešame susirinkime ir jo metu teikti savo pasiūlymus žodžiu, užduoti klausimus dėl Projektinių pasiūlymų sprendinių. Projektiniai pasiūlymai buvo ir yra viešai prieinami internete.

c. Atsakovas įvertino, kad yra pastato dalis, su plytų mūrų sienomis, šią sieną yra įmanoma išsaugoti, kad įsikomponuotų į naujo pastato fasado kompoziciją.

V. Sprendimo argumentai

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos architektų rūmų įstatymo 10 str., PET yra Rūmų organas, kuris nagrinėja Rūmų narių drausmės bylas dėl architektų profesinės veiklos etikos kodekso pažeidimų. Taigi, PET sprendžia Atsakovo, kaip atestuoto architekto, profesinės etikos laikymosi klausimus. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2008-01-07 nutarime yra pažymėjęs, kad įstatymų leidėjas pagal Konstituciją turi įgaliojimus įstatymu nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad asmenys, besiverčiantys tam tikra valstybės kontroliuojama profesija, *ex lege* priklausytų tam tikrai asociacijai, užtikrinančiai šios profesijos savivaldą, *inter alia* vienodus profesinės etikos standartus ir jų laikymosi priežiūrą. Būtent tokie įgaliojimai yra suteikti Rūmams, kuriuose profesinės etikos ir jų laikymosi priežiūros funkcijos Architektų rūmų įstatymu yra pavestos PET. Taigi PET, vertindama skundžiamo architekto elgesio atitikimą Kodekso nuostatomis vadovaujasi ne tik teisės aktais ir teisės doktrina: profesinės etikos laikymasis reiškia ne tik teisės, bet ir vienodų profesinės etikos standartų, laikymąsi. PET, veikdama savo kompetencijos ribose, vertina Atsakovo elgesio atitikimą Kodekso nuostatomis (profesinės etikos standartų laikymąsi), kurios be visa ko įpareigoja architektą vykdant profesinę veiklą ne tik laikytis teisės akto, bet elgtis sąžiningai, taip pat ne tik formaliai, ypač atsižvelgiant į jų esmę, laikantis teisės akto, įvertinant savo profesinės veiklos poveikį.

Pareiškėjo pateikto Skundo esmė, kad Atsakovas prisidengdamas rekonstrukcija iš tikro vykdo naują statybą. Šiuo atveju svarbus naujos statybos ir rekonstrukcijos reglamentavimas teisės aktuose. STR 1.01.08:2002 „Statinio statybos rūšys“ (toliau – STR) 8 p. nustatyta, kad naujo antžeminio statinio statyba yra, kai ji vykdoma žemės paviršiaus plote, kuriame nėra kitų statinių. Naujo požeminio statinio statyba gali būti vykdoma ir tuo atveju, kai žemės paviršiaus plotas, po kuriuo statomas požeminis statinys, užimtas kitais statiniais. Tuo tarpu 9 p. įtvirtinta, kad statinio rekonstravimo tikslas – perstatyti esamo statinio laikančiąsias konstrukcijas ir tuo pakeičiant (padidinant, sumažinant) bet kuriuos statinio išorės matmenis – ilgį, plotį, aukštį, skersmenį ir pan. Laikoma, kad laikančiosios konstrukcijos perstatomos, kai: pastatomi nauji aukštai; įrengiamas naujas rūšys, praplečiamas esamas; nugriaunama dalis esamų aukštų; prie statinio pristatomas (ar pastatomas tarp gretimų statinių) priestatas, jei dėl šio priestato pristatymo keičiamos, silpninamos, stiprinamos ir pan. esamo statinio laikančiosios konstrukcijos; pakeičiamos bet kurios laikančiosios konstrukcijos kitomis laikančiosiomis konstrukcijomis, įrengiamos naujos laikančiosios konstrukcijos, pašalinama dalis esančių laikančiųjų konstrukcijų. Taip pat aktualus STR 15 p., kuriame numatyta, kad statinio griovimas – statybos rūšis, kurios tikslas – išardyti (išmontuoti) visas statinio konstrukcijas. Statinys laikomas nugriautu, jei išardytos visos jo konstrukcijos (išskyrus likusias giliau kaip 0,5 m po žemės paviršiumi). Statinio dalių griovimo darbai, atliekami statinio rekonstravimo ar kapitalinio remonto metu, nelaikomi statinio griovimu. Remiantis Skundo nagrinėjimui pateiktais dokumentais bei šalių paaiškinimais galima teigti, kad Atsakovas iš tikro atlieka statinio rekonstrukciją, kadangi Atsakovas išsaugo statinio sieną, ją palieka viešam lankymui. Nėra pagrindo teigti, jog Atsakovas nori apgauti visuomenę, kadangi klaidinga informacija nėra teikiama – projektinių pasiūlymų viešinimas atliktas tinkamai, projektiniai pasiūlymai su savivaldybe suderinti.

PET, įvertinusi tai, kas išdėstyta, nenustatė Atsakovo elgesio, kuriuo būtų pažeistos Pareiškėjo nurodytos Kodekso nuostatos. Iš pateiktų duomenų matyti, kad Atsakovas veikė laikydamasis teisės akto reikalavimų: išsaugojo dalį namo sienos, o visuomenė buvo tinkamai supažindinta su vykstančia rekonstrukcija, neslepiant informacijos.

VI. Profesinės etikos tarybos sprendimas

PET, vadovaudamasi PET nuostatų 50 p., Kodekso nuostatomis ir svarstymo metu nustatytų aukščiau nurodytų aplinkybių visuma bei pateiktais dokumentais ir paaiškinimais, nutarė, kad architektas Saulius Pamerneckis **nepažeidė** Kodekso 1 principo („Bendrieji įsipareigojimai – integralumas, kompetencija ir profesionalumas“) preambulės (vienbalsiai), 2 principo („Įsipareigojimai visuomenės labui“) preambulės (vienbalsiai), 2.4 taikymo atvejo (vienbalsiai) ir 4 principo („Įsipareigojimai profesijai“) 4.3 preambulės (vienbalsiai).

Posėdžio pirmininkas

Darius Juškevičius

Posėdžio sekretorė

Rasa Medutytė-Prakapienė

Sprendimo projektą rengė Rasa Medutytė-Prakapienė
Sprendimas surašytas 2022-03-29